

Mikroregion Vysokomýtsko tvoří 27 následujících obcí: Bučina, České Heřmanice, Dobříkov, Džbánov, Javorník, Koldín, Leština, Mostek, Nasavrky, Nové Hrady, Oucmanice, Podlesí, Pustina, Radhošť, Slatina, Sruby, Sudslava, Svatý Jiří, Tisová, Týništko, Vinary, Vraclav, Vračovice-Orlov, Vysoké Mýto, Zálší, Zámorsk a Zářecká Lhota.

BUČINA

[webové stránky obce](#)

Bučina se nalézá 7 km jihovýchodně od Vysokého Mýta. Žije zde 224 obyvatel v 64 domech. Rozloha obce činí celkem 3,82 km².

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1167, kdy byla zmíněna v nadační listině krále Vladislava I., kterou věnoval obec litomyšlskému klášteru. V polovině 13. století připadla obec vladykovi Držkovi z Bučiny, poté ji na krátkou dobu získalo zpět litomyšlské biskupství. V 15. století získal obec do svého vlastnictví šlechtický rod Kostků z Postupic. Bučina byla součástí litomyšlského panství, v němž vydržela až do rozpadu patrimoniální správy, který se přihodil v polovině 19. století. Poté se stala Bučina samosprávnou obcí, již je dodnes.

Za nejvýznamnější památky obce se dají považovat dva kostely. Prvním z nich je novorenesanční kostel Sboru církve evangelické, jehož stavba započala roku 1786, tedy pět let po vydání tolerančního patentu císařem Josefem II. Druhým pak je římskokatolický filiální kostel

svatého Jakuba Většího, který byl původně vystavěn ve 14. století v gotickém slohu, avšak po požáru v roce 1872 musel být znovu postaven, a to již v novogotickém slohu.

V obci nalezneme i knihovnu a fungující sbor dobrovolných hasičů.

ČESKÉ HEŘMANICE

[webové stránky obce](#)

České Heřmanice se nachází 6 km jihovýchodně od Vysokého Mýta. Zabírají svojí rozlohou téměř 10 km². Na této ploše stojí 191 domů, v nichž žije 548 obyvatel. Administrativně se obec člení na čtyři místní části, a to Borovou, České Heřmanice, Chotěšiny a Netřeby. Borová leží přibližně 1 km východně, Chotěšiny 1 km severně a Netřeby 1,5 km jižně od Českých Heřmanic.

První písemnou zmínku o Českých Heřmanicích nalezneme v královské listině Přemysla Otakara I. z roku 1226. Tehdy tato oblast patřila Svatoplukovi z Heřmanic. Významným obdobím v historii obce bylo panování Bohuňka z Adršpachu v letech 1460 až 1506. V této době byly totiž Heřmanice povýšeny na samostatné městečko, které mohlo požívat jistých městských práv. Během 17. století se obec rozšířila o osadu Netřeby, která byla založena roku 1661, a osadu Borovou, která vznikla v roce 1698. V tomto období vlastnil Heřmanice a jejich okolí šlechtický rod Tranmanských. Přívlastek „České“ získala obec až v 18. století, aby došlo k odlišení od Německých Heřmanic. Zanedlouho poté byly osady Netřeby a Borová definitivně přičleněny k Českým Heřmanicím, které byly až do roku 1923 městysem. Nyní již jím nejsou,

jsou samosprávnou obcí, ke které byla v roce 1960 ještě přiřčleněna, do tehdejší doby samostatná, obec Chotěšiny.

V okolí Českých Heřmanic najdeme hned několik rybníků, z nichž největším je rybník Netřebeský. Dalšími jsou Heřmanické rybníky, Švábský rybník a rybník Heřmánek. Samotnou obcí pak protéká Sloupnický potok, který se o pár kilometrů blíže k Vysokému Mýtu vlévá do řeky Loučné.

V Českých Heřmanicích se nachází kostel svatého Jakuba Většího, který byl postaven již v roce 1305 a později byl dvakrát přestavován. Ke sportování v obci slouží fotbalové hřiště, nové multifunkční hřiště a antukový kurt. Nalezneme zde i fungující mateřskou školu, základní školu od 1. do 5. ročníku, knihovnu, poštu a tři sbory dobrovolných hasičů, po jednom z Českých Heřmanic, Chotěšin a Netřeb.

České Heřmanice byly v roce 2012 oceněny Zlatou stuhou jako Vesnice Pardubického kraje roku 2012.

DOBŘÍKOV

[webové stránky obce](#)

Dobříkov leží 6 km severně od Vysokého Mýta. Svoji rozlohou zabírá celkem 8,53 km². Na této

ploše stojí 150 domů, v nichž žije 494 obyvatel. K obci patří také místní část Rzy, která se nachází 0,5 km západně od Dobříkova. Na jižním okraji obce se nachází vlaková zastávka, která je součástí hlavní trati vedoucí z Chocně na Pardubice.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1356, kdy se jako svědek uvádí Pysko z Dobříkova. Na přelomu 14. a 15. století bylo v obci vybudováno tvrziště s kruhovým vodním příkopem. Nejstarším doloženým majitelem tvrziště byl Jan Těchlovec z Dobříkova, který ho později prodal známému husitskému hejtmanovi Janu Talafúsovi z Ostrova. Dalšími pány tvrže byli Dobříkovští z Malejova. Tento panský rod zde sídlil po téměř dvě stě let. Za účast ve stavovském odboji proti Habsburkům byl Dobříkovským jejich majetek v roce 1623 zkonfiskován a připojen k panství Zámorsk. Na přelomu 16. a 17. století byla tvrz přestavěna v renesanční sídlo, avšak pozdější časté střídání vlastníků přivedlo této stavbě zkázu, neboť se o ni nikdo řádně nestaral a neopravoval ji. Počátkem 19. století byla na místě rozpadlé tvrzi vystavěna hájovna s mansardovou střechou. Ve 20. letech 20. století pak hájovnu s okolními pozemky koupil Václav Klofáč, novinář a významný národně socialistický politik za první republiky. Václav Klofáč si zde nechal vystavět své soukromé letní sídlo, které často navštěvoval. Měl hlavní zásluhu na dovozu vzácného dřevěného kostelíka Všech Svatých z tehdejší Podkarpatské Rusi, vybudování školy, četných památek a staveb v obci. Dnes je vzpomínka na tohoto významného československého politika věnována malá pamětní síň v hájovně.

Hlavní pamětihodností Dobříkova je pravoslavný dřevěný kostel Všech Svatých, který byl postaven v roce 1669 v obci Velké Kopaniny na Podkarpatské Rusi a do Dobříkova byl převezen v roce 1930. V tomto dřevěném kostele je zachován původní interiér a dodnes se v něm konají pravidelné bohoslužby. Dalšími kulturními památkami jsou již výše zmíněné tvrziště s kruhovým vodním příkopem, hájovna s pamětní síní Václava Klofáče a jeho tehdejší letní sídlo. Dále lze v obci spatřit i sochu Mistra Jana Husa z roku 1912, která je vytesána ze žlutého pískovce, a také několik památníků.

V okolí obce se nachází několik menších rybníků a potoků, které se všechny vlévají do řeky Loučné, která protéká necelý kilometr jižně od místní části Rzy.

Po roce 1989 obec navázala na tradice předků a počíná si velmi aktivně ve sportovním, kulturním a společenském životě. Vznikly zde nové podnikatelské subjekty a obec se zasadila o obnovení místní školy a dobudování inženýrských sítí, objevily se nové sporty jako tenis, kulturistika nebo golf a i nové formy zábavy či komunikace. Obec se v poslední době plně integruje do potřeb obyvatel 21. století. Dobříkov byl již několikrát oceněn v různých soutěžích:

Zlatý erb za třetí místo v kategorii obec a objev roku v roce 2002.

Bílá stuha v soutěži Vesnice roku 2002 a 2003,

Modrá stuha v téže soutěži v roce 2007.

Ke sportování v obci slouží fotbalové hřiště, tři antukové kurty (dva na tenis, jeden na volejbal), tělocvična v místní sokolovně a devítijamkové golfové hřiště. V obci funguje také mateřská škola, základní škola od 1. do 5. třídy, knihovna a sbor dobrovolných hasičů.

DŽBÁNOV

[webové stránky obce](#)

Džbánov se nalézá 3 km jižně od Vysokého Mýta. Ve 146 domech, které se zde nachází, žije 358 obyvatel. Rozloha obce činí 6,58 km². Nedaleko Džbánova prochází vlaková trať vedoucí z Vysokého Mýta na Litomyšl.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1292. Ve 14. století byla obec v majetku zbraslavského kláštera. V pohusitském období měl Džbánov a jeho okolí několik vlastníků, a to

říšského císaře, královskou komoru, město Vysoké Mýto a šlechtický rod Kostků z Pardubic. Na konci 16. století již celá obec patřila pouze Vysokému Mýtu. V polovině 19. století, po zrušení patrimoniální správy, se stal Džbánov obcí samosprávnou, kterou je dodnes.

Dominantou obce je dům čp. 24 s věží, ve které je zvon z roku 1920 a věžní hodiny. Dále zde lze nalézt nově zrekonstruovaný obecní dům se sálem, hospodou, obecním úřadem a knihovnou, prodejnu Konzumu, tenisový kurt, hřiště na malou kopanou a dětské hřiště, takže je tu možnost si i zasportovat. V obci se nalézají pomníky obětem První světové války a Boží muka. V dnešní době v obci fungují tři dobrovolné spolky a to sbor dobrovolných hasičů, místní skupina ČČK a sportovní klub.

JAVORNÍK

[webové stránky obce](#)

Javorník se nalézá 7,5 km jižně od Vysokého Mýta. Svoji rozlohou obec zabírá 5,48 km² a žije v něm 262 lidí ve 137 domech. K obci patří také osada Vysoká, která leží přibližně 1,5 km na jih od Javorníku.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1347. Javorník vždy spadl do litomyšlského panství, a to až do roku 1848, kdy skončila patrimoniální správa. Tehdy se stala obec samosprávnou. Osada Vysoká byla založena v 17. století, první zmínka o ní je z roku 1683. K Javorníku byla připojena v roce 1850 a od té doby je jeho místní částí.

Javorník je pro svoji nadmořskou výšku 410 m n. m. jednou z nejnvýše položených obcí v mikroregionu Vysokomýtsko. Obcí protéká Blahovský potok, který napájí místní rybník, jenž v minulosti patřil hraběti Thurn-Taxisovi.

V obci dnes nalezneme zrekonstruovaný kulturní dům, knihovnu, hřiště na malou kopanou, a také sbor dobrovolných hasičů.

KOLDÍN

[webové stránky obce](#)

Koldín se nachází 12 km severovýchodně od Vysokého Mýta. Má 363 obyvatel, kteří žijí ve 123 domech. Jeho rozloha činí 6,34 km². Administrativně spadá ke Koldínu místní část Hradiště, která leží na západě obce.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1406, když je v ní zmiňován Jaroslav z Koldína z Kozí, který sídlil na tvrzi Hradiště. V polovině 15. století byla obec rozdělena na dvě části, z nichž jedna patřila do choceňského panství a druhou vlastnili nejprve vladykové z Bezděkova a později Michal z Říčan. Na konci 16. století získal obě části obce do své majetkové správy Jan Hildebrant Licek z Rýzmburka. Od konce 17. století pak spadal Koldín do častolovického panství, a to až do poloviny 19. století, kdy se stal samosprávnou obcí. Tehdy se jeho součástí stala ves Hradiště, která je jeho místní částí dodnes.

Nejvýznamnější památkou, kterou můžeme v Koldíně nalézt, je zcela jistě zámek, který pochází z počátku 17. století. Byl postaven v blízkosti tvrze, která se do dnešní doby nedochovala. Se stavbou zámku započal Jan Hildebrant Licek z Rýzmburka. Ještě před jeho dokončením ho však prodal, později zámek vlastnili šlechtické rody Oppersdorů a Šternberků. V druhé polovině 20. století byl zámek ve vlastnictví JZD, nyní je v soukromém vlastnictví. V Koldíně dále nalezneme klasicistní kapli svaté Anny z roku 1838 a pomník padlých z první světové války z roku 1918.

Koldínem protéká Skořenický potok, který zásobuje vodou nedaleký rybník Tatarák. Přímo v Koldíně se pak nalézá hasičská nádrž, která je pravidelně čištěna, a proto může být využívána ke koupání.

Ke sportování v obci pak slouží multifunkční sportovní hřiště a hřiště na malou kopanou. Dále zde nalezneme funkční mateřskou školu a fungující sbor dobrovolných hasičů.

LEŠTINA

[webové stránky obce](#)

Obec Leština leží na rozhraní okresů Ústí nad Orlicí, Svitavy a Chrudim. Její název se odvozuje od slova líska, léskoví, lískový háj. Nachází se 10 km směrem na jih od Vysokého Mýta. Její katastrální výměra činí 10,7 km². Na této ploše je postaveno 172 domů a trvale zde žije 286

obyvatel. Administrativně se obec člení na čtyři místní části, a to Doubravice, Dvořiště, Leštinu a Podhořany u Nových Hradů. Pod Leštinu spadá osada Dolany, pod Doubravice pak osada Podchlum. Doubravice se nachází 1,5 km severozápadně, Dvořiště 1 km severně a Podhořany 1 km východně od Leštiny.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1559, kdy byla Leština a okolní obce uvedena v zápise v zemských deskách. Obec vždy patřila do novohradského panství, které až do začátku 17. století vlastnila česká vrchnost, ať již světská či duchovní. V roce 1604 toto panství získal německý šlechtic Pavel Sixt z Trautsohnu na Falkenštejnu. V držení jeho rodu zůstala Leština, s krátkou přestávkou během třicetileté války, až do roku 1750. Poté získal novohradské panství do svého majetku šlechtický rod Harbuvalů, který ho vlastnil až do poloviny 19. století, kdy byla zrušena patrimoniální správa a Leština se stala samosprávnou obcí. Nejprve byla součástí okresu Vysoké Mýto a později pak okresu Chrudim, od roku 2007 patří obec k okresu Ústí nad Orlicí.

Leština se nachází na předělu Svitavské pahorkatiny a Českomoravské vysočiny. Pro svoji nadmořskou výšku, která činí 420 m n. m., patří k nejvýše položeným obcím v mikroregionu Vysokomýtsko. Nedaleko Leštiny se nachází Homolský kopec, který se svými 495 m n. m. ční nad okolní krajinou. Doubravicemi a Dvořištěm protéká Doubravický potok. Osady Dolany a Podchlum, které leží necelé dva kilometry jižně od Leštiny, se nachází přímo u řeky Novohradky.

Mezi památky obce patří zrekonstruovaná zvonička v Leštině a zrekonstruovaná kaplička Nejsvětější trojice v Doubravicích z roku 1900. V Podhořanech se nachází kaplička z roku 1907 zasvěcená Panně Marii, která byla postavena z darů místních obyvatel, vedle kapličky stojí kříž z r.1860 a pomník padlých s reliéfem T.G .Masaryka ,který byl odhalen v r. 1930.

Ke sportovnímu účelu slouží nedávno opravené multifunkční hřiště v Leštině a hřiště na malou kopanou ve Dvořišti. V obci jsou činné tři sbory dobrovolných hasičů. Nejstarší hasičský sbor je v Doubravicích a to od r. 1888. Dobrovolný spolek „Sousedé“ se stará o kulturní a sportovní aktivity v obci. V r. 2003 byla obnovena tradice ochotnického divadla a divadelní spolek úspěšně uvedl tři představení nejen pro místní obyvatele, ale i pro okolní obce.

MOSTEK

[webové stránky obce](#)

Mostek leží 11 km severovýchodně od Vysokého Mýta. Žije zde 246 obyvatel v 81 domech. Obec má katastrální výměru o velikosti 4,68 km². K obci patří také osada Sudličkova Lhota, která se nachází asi 0,5 km severozápadně od Mostku.

První písemná zmínka o Mostku pochází z roku 1227. O Sudličkově Lhotě pochází první písemná zmínka z roku 1342. Zakladatelem a prvním majitelem Sudličkovy Lhoty byl vladyka Ujčík. Obec patřila nejprve do borohrádeckého, posléze do brandýského panství. Od poloviny 19. století je Mostek samosprávnou obcí a Sudličkova Lhota pod něj administrativně spadá jako jeho místní část.

V Mostku pramení Teplický potok, který napájí nedaleký rybník Pazderka. Přibližně jeden kilometr jižně od Mostku protéká řeka Tichá Orlice.

Nedaleko Mostku u silnice vedoucí na Brandýs nad Orlicí se nachází smírčí kříž. Naproti bývalé prodejny potravin se nachází další unikátní památka, kterou je hlavice sloupu ze zámku, který začala budovat roku 1724 Marie Terezie, rozená z Paaru, provdaná poprvé Trautmannsdorfová, podruhé Rottalová. Roku 1730 se z cest vrátil Mariin syn Norbert František Trautmannsdorf, na jehož popud byla stavba zámku, který byl již z velké části dokončen, zastavena. Důvodem měla být Norbertova nespokojenost s úrovní stavby ve srovnání s tím, co viděl v Itálii. Nedokončený zámek byl ponechán svému osudu a do roku 1874 beze zbytku zanikl.

Centrem současného společenského i sportovního života je areál tvořený budovou s restaurací

a víceúčelovým sálem, kde sídlí i obecní úřad, hřištěm na malou kopanou a kurtem s umělým povrchem. V obci působí aktivně fungující sbor dobrovolných hasičů.

NASAVRKY

[webové stránky obce](#)

Nasavrky se nachází 12 km severovýchodně od Vysokého Mýta. Svoji rozlohou zabírají 1,32 km². Na této ploše stojí 39 domů, v nichž žije 137 lidí. Obec se nachází v nadmořské výšce 345 metrů.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1559. Na návsi obce nalezneme kapličku se zvonící, která byla postavena roku 1863. Nedaleko návsi pramení Skořenický potok, který se přibližně o kilometr západně vlévá do rybníku Tatarák a dále směřuje ke Skořenicím a Bošínu, kde se vlévá do Tiché Orlice.

Ke sportování lze využít místní antukový kurt. Obyvatelé využívají obecní společenské zařízení, kde je umístěn i obecní úřad, funguje zde veřejná knihovna a činný je sbor dobrovolných hasičů.

NOVÉ HRADY

[webové stránky obce](#)

Nové Hradý se nachází 12 km jižně od Vysokého Mýta. Katastrální výměra obce činí 6,73 km². Na této ploše se nachází 176 domů s číslem popisným a 57 domů s číslem evidenčním, v nichž trvale žije 308 obyvatel. Z toho 112 domů a chat je používáno k rekreaci. Administrativně se obec člení na pět místních částí, a to Dudychov, Mokrou Lhotu, Nové Hradý, Rybníček a Roudnou. Dudychov leží 2 km jižně, Mokrý Lhota 1 km západně, Rybníček 1 km severozápadně a Roudná 1 km jižně od Nových Hradů.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1293. Nové Hradý byly sídlem novohradského panství, které až do 17. století vlastnila česká vrchnost, a to buď světská, anebo duchovní. V roce 1604 toto panství získal německý šlechtic Pavel Sixt z Trautsohnu na Falkenštejnu. V držení jeho rodu zůstalo panství až do roku 1750. Poté získal novohradské panství šlechtický rod Harbuvalů, který ho měl ve svém vlastnictví až do poloviny 19. století, kdy byla zrušena patrimoniální správa. Tehdy se staly Nové Hradý samosprávnou obcí, kterou jsou doposud.

V Nových Hradech se nalézají čtyři menší rybníky, jeden rybník je také v Roudné a další v Rybníčku. V Mokré Lhotě pak nalezneme hasičskou nádrž. Novými Hradý protéká Hradecký potok, Roudnou pak řeka Novohradka, do které se zde vlévá Jarošovský potok. Přímo nad jejich soutokem je postaven neobvyklý kamenný most.

Nejvýznamnější pamětihodností obce je rokokový zámek Nové Hradý, který nechal vystavět v letech 1774-1777 hrabě Jean-Antoine Harbuval de Chamaré. Zámek byl postaven pod původním hradem, materiál ze starého hradu posloužil pro stavbu zámku. Zámeckou budovu

obklopuje rokokový ornamentální areál, který byl dokončen v roce 1791. Celému zámeckému komplexu, který zahrnuje samotný zámek, anglický park, francouzskou zahradu, klasicistní zahradní altán, barokní špýchar a přírodní amfiteátr, se někdy přezdívá Malý Schönbrunn, anebo České Versailles. V zámeckém parku se nachází zbytky gotického hradu, a také Křížová cesta, která byla v roce 1767 vytesána z velkých pískovcových kvádrů. V barokním špýcharu je trvale umístěno První české muzeum cyklistiky.

Další kulturní památkou obce je barokní kostel svatého Jakuba z roku 1724. Východně od Nových Hradů se pak rozkládá jelení a daňčí obora. K rekreaci v obci slouží přírodní koupaliště v Roudné. Nalezneme zde také fungující mateřskou školu, základní školu od 1. do 5. třídy, knihovnu a sbor dobrovolných hasičů.

OUCMANICE

[webové stránky obce](#)

Oucmanice se nachází v severovýchodní části regionu Vysokomýtsko, 14 km od Vysokého Mýta. Rozloha katastru činí 3,65 km². V obci žije 225 obyvatel v 72 domech.

První písemnou zmínku o obci nalezneme v zakládací listině zbraslavského kláštera z roku 1292. Od počátku 14. století patřily Oucmanice do lanšperského panství, později přešla obec do majetku šlechtického rodu Kostků z Postupic, a stala se součástí litomyšlského panství. V 2. polovině 16. století se staly Oucmanice součástí brandýského panství, které vlastnili nejprve páni ze Žerotína a posléze šlechtický rod hrabat z Trautmansdorfu. V polovině 19. století, kdy

bylo zrušeno poddanství se Oucmanice staly samosprávnou obcí, hejtmanství vysokomýtského.

Oucmanice jsou malá, velmi uspořádaná kruhová vesnice se zachovalými typicky selskými staveními. Funguje zde ekologické vzdělávací centrum Paleta Pardubického kraje, velká farma zemědělského družstva Zálší, prodejna i hospoda. Dalšími dominantami jsou: kaple zasvěcená Nejsvětější trojici boží, kamenný kříž, rybník, tenisové a dětské hřiště a dobře udržovaná zeleň.

V Oucmanicích je bohatý společenský a kulturní život. Funguje zde veřejná knihovna, Sbor dobrovolných hasičů, Seniorský klub, Dámský klub a mládež. Je zde zřízeno středisko University třetího věku při ČZU Praha. Obcí vede naučná stezka do 2km vzdáleného Brandýsa nad Orlicí.

PODLESÍ

[webové stránky obce](#)

Podlesí se nalézá 13 km severovýchodně od Vysokého Mýta. Svoji rozlohou zabírá 3,27 km². Na této ploše lze najít 93 domů, v nichž žije celkem 270 obyvatel. Administrativně se obec člení na tři místní části, a to Němčí, Olešnou a Turov. Němčí se nachází na jihu, Olešná na jihovýchodě a Turov na severu obce.

Podlesí vzniklo až v roce 1960 sloučením tří malých vesnic, a to právě Němčí, Olešné a Turova.

Nejstarší písemně dochovaná zmínka je o osadě Olešné, a to z roku 1227. První písemná zmínka o Němčí pak pochází z roku 1371 a o Turově z roku 1382. Prvním vlastníkem Němčí byl Otík z Olešné, po jeho smrti připadla obec jako odúmřelí králi Václavu IV. Turov byl vlastněn vladkou Ctiborem z Turova. V pozdějším období se majitelé obcí často střídali. Turov se stal v 16. století součástí borohrádeckého panství, které vlastnili Oprštorfové, Černínové a Šternberkové. Na konci 17. století připadlo Němčí s Olešnou definitivně k brandýskému panství. Jeho součástí zůstaly až do konce patrimoniální správy v roce 1850. Poté se stalo Němčí samosprávnou obcí a osada Olešná pod něj administrativně patřila. Turov byl v této době přiřazen ke Koldínu, ke kterému patřil do devadesát let. Poté spadl pod Seč, až se v roce 1957 konečně osamostatnil. Roku 1960 se pak Němčí, Olešná a Turov spojily a vytvořily obec Podlesí.

V Olešné pramení Loukotnický potok, v Němčí pak pramení jeden z přítoků Teplického potoka, který napájí nedaleký rybník. V severní části Němčí, směrem na Turov, se nachází hasičská nádrž, která je upravena a pravidelně čištěna, a tak může být v létě využívána jako koupaliště.

V obci nalezneme několik památek, třeba kapli v Turově z roku 1837, u níž byl v roce 1925 postaven památník padlým z 1. světové války. Dále pak pozdně barokní kříž na návsi v Němčí z roku 1826, kříž u turovské kaple z roku 1888 či sochu Panny Marie v Němčí z roku 1884. Nedaleko lesní cesty z Turova směrem na Koldín pak nalezneme zbytky tvrze Chlumeck ze 14. století.

Ke sportování v obci slouží hřiště na malou kopanou v Turově a antukový kurt v Němčí. V Podlesí nalezneme i veřejnou knihovnu a dva sbory dobrovolných hasičů, jeden z Němčí a jeden z Turova. Centrem veřejného života obce je areál v Němčí tvořený objektem obecního úřadu s restaurací a společenským sálem, několika byty a prodejnou potravin, dětským hřištěm, antukovým kurtem a koupalištěm.

PUSTINA

[webové stránky obce](#)

Pustina se nachází 7,5 km jižně od Vysokého Mýta. Žije zde 71 obyvatel v 56 domech. Celková katastrální výměra obce činí 2,83 km².

První písemná zmínka o této malé obci pochází z roku 1720. Pustina je tak jednou z nejmladších obcí v Pardubickém kraji. Zpočátku své existence patřila obec do novohradského panství, které vlastnil hraběcí rod Chamaré. V polovině 19. století, po rozpadu patrimoniální správy, se pak Pustina stala samosprávnou obcí, kterou je dodnes.

Pustina leží v nadmořské výšce okolo 450 m n. m., a tak je jednou z nejnvýše položených obcí v mikroregionu Vysokomýtsko. Z kopce nad vesnicí je proto krásný výhled na okolní krajinu. Při dobré viditelnosti lze zahlédnout Kunětickou horu, Sněžku, Ještěd, Kralický Sněžník či Praděd. Jižně od Pustiny se pak nachází místo zvané Poklona, ze kterého je dobrý výhled na Českomoravskou vrchovinu a Železné hory. Na Pokloně se také nachází trojboký barokní sloup Nejsvětější trojice z poloviny 18. století.

V obci dnes nalezneme funkční veřejnou knihovnu a v mnoha oblastech činný sbor dobrovolných hasičů. O schopnostech této nejmenší obce mikroregionu svědčí skutečnost, že v roce 2013 obsadila 1. místo v celostátním kole soutěže Zlatý erb o nejlepší webové stránky měst a obcí ([foto z převzetí ceny](#)).

RADHOŠŤ

[webové stránky obce](#)

Radhošť leží 7,5 km severozápadně od Vysokého Mýta. V obci žije 171 obyvatel v 60 domech. Celková rozloha obce činí 4,8 km². Administrativně spadá k obci místní část Sedlíščka, která se nachází 0,5 km západně od Radhoště. V Sedlíščcích se nalézá vlaková zastávka, která je součástí hlavní trati vedoucí z Chocně do Pardubic.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1226, kdy je Radhošť zmiňována v listině krále Přemysla Otakara I. Prvním vlastníkem obce byl Otaslav z Radhoště. Oblast v okolí Radhoště však byla pravděpodobně osídlena již během doby bronzové. Nasvědčují tomu nálezy popelnicových hrobů, které byly objeveny v 19. století v okolí silnice vedoucí z Radhoště na Stradouň. Radhošť po svém vzniku dost často měnila majitele, nějaký čas pak spadala i pod správu Vysokého Mýta. V průběhu 17. století se obec definitivně stala součástí chroustovického panství, které v roce 1736 získal do svého majetku šlechtický rod Kinských, kteří ho později prodali Thurn-Taxisům. V jejich moci zůstala Radhošť až do rozpadu patrimoniální správy v roce 1850, kdy se stala obcí samosprávnou, jíž je dodnes. Sedlíščka byla přiřazena k obci Radhošť v roce 1964.

Obcí protéká řeka Loučná, do které se jihozápadně od Sedlíštek vlévá Svařeňský potok. Asi 0,5 km severně od Radhoště se pak nachází přírodní památka Šejval zahrnující rybník s přilehlými slatinnými loukami.

Kulturními památkami obce jsou původně gotický kostel svatého Jiří v Radhošti, přestavěný v letech 1772-1773 a nově opravený v roce 2012, dále pak dřevěná zvonice u kostela z 13. století a venkovská usedlost v Sedlíščcích. V obci nalezneme sokolovnu, která slouží ke kulturnímu i sportovnímu využití. Funguje tu i sbor dobrovolných hasičů.

SLATINA

[webové stránky obce](#)

Slatina se nachází 2,5 km severně od Vysokého Mýta. Obec má obecní znak a prapor, žije zde 424 obyvatel. V obci je 128 domů. Svojí rozlohou zabírá obec celkem 4,29 km². V obci je vybudován plynovod, vodovod a kanalizace napojená na čistírnu. Na jihu Slatiny prochází železniční trať z Chocně do Vysokého Mýta. Slatinou prochází i autobusová doprava s dvěma zastávkami.

První písemná zmínka o obci z roku 1292. Ve 14. století vlastnil Slatinu kanovník litomyšlské biskupské kapituly Jan z Duban, poté obec často měnila své majitele. Od roku 1850, kdy skončila patrimoniální správa, je Slatina samosprávnou obcí.

Slatinou protéká potok nazvaný Slatinka, v severní části katastru obce protéká potok Inkovec a na západ pak řeka Loučná. V okolí Slatiny se nachází dva rybníky, a to Rutník a Netušil.

Pamětihodností Slatiny je kostel svatého Petra a Pavla z roku 1349. Ke kultuře v obci přispívá i objekt hostince U Stratílků. První zmínka o této budově je z roku 1610 jako o Panském hostinci.

V obci funguje veřejná knihovna, myslivecký spolek, sbor dobrovolných hasičů a od roku 1983 i Český svaz chovatelů, který ve svém areálu pořádá hodně kulturních a sportovních akcí. Nachází se zde volejbalový kurt a dětské hřiště.

SRUBY

[webové stránky obce](#)

Sruby leží 3,5 km severně od Vysokého Mýta. Svoji rozlohou zabírají 6,89 km². Na této ploše stojí 172 domů, v nichž žije 560 obyvatel. K obci patří také osada Hluboká, která se nachází 1,5 km západně od Srubů. Na jižním okraji obce se nachází vlaková zastávka, která je součástí hlavní trati vedoucí z Chocně na Pardubice.

Obcí protéká potok Inkovec, který pramení severozápadně od Srubů. Jižně od Hluboké, tedy západně od Srubů, se nalézají dva rybníky, a to Končinský a Podedvorní. Přímo v Hluboké se pak nachází rybník Komora.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1292. Hlavní pamětihodností Srubů je novorománský kostel Nanebevstoupení Páně z 19. století. Nedaleko nalezneme památkově chráněnou lidovou chalupu s bohatou lomenicí, což je trojúhelníkový prkenný štít střechy.

Ke sportování v obci slouží fotbalové hřiště a sokolovna. V obci funguje veřejná knihovna, mateřská škola, základní škola od 1. do 5. ročníku, a také sbor dobrovolných hasičů.

SUDSLAVA

Sudslava se nachází 15 km severovýchodně od Vysokého Mýta. Rozloha obce činí 4,4 km². V Sudslavě žije 182 obyvatel v 67 domech.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1349. Obec i s tvrzí, která zde stála, patřila Janovi ze Sudslavy. Sudslavská tvrz byla dobyta českým králem Karlem IV. Ten tvrz srovnal se zemí při trestné výpravě za podmaněním rytíře Mikuláše z Potštejna, který byl známým loupežníkem. Později se majitelé obce často střídaly, až se v polovině 19. století, po rozpadu patrimoniální správy, stala Sudslava samosprávnou obcí, kterou zůstala dodnes.

Sudslava díky své nadmořské výšce 432 m n. m. patří k nejvýše položeným obcím v mikroregionu Vysokomýtsko.

Největší památkou obce je kostel Proměnění Páně dokončený v roce 1772. Na jeho místě stál původně dřevěný kostel, který se připomíná již v roce 1380. V roce 1692 byl kostel povýšen na farní a byla zde zřízena fara, která je rovněž jednou z historických památek okresu. Před farou stojí zrenovovaná barokní socha svatého Jana Nepomuckého. V bývalé farní zahradě pak najdeme sochu ukřižování Krista z konce 18. století. V obci působí rovněž různé zájmové organizace, jako například sbor dobrovolných hasičů od r. 1879, ČZS a zejména TJ Sokol, který má dlouholetou tradici ve stolním tenise. V poslední době v obci působí občanské sdružení Genius loci, sídlící v budově místní fary. Aktivity tohoto sdružení jsou zaměřeny zejména k rozvoji kultury a podpoře obnovy kulturního dědictví.

K občanskému vybavení obce patří prodejna potravin, mateřská škola, pošta, kostel, hřbitov, antukové kurty, herna stolního tenisu, dětské hřiště, knihovna, vodní nádrž, která je čištěna, a proto se v ní dá v létě vykoupat. Obec má veřejný vodovod, je plynofikována a má nově zbudovanou kanalizaci a ČOV.

SVATÝ JIŘÍ

[webové stránky obce](#)

Obec Svatý Jiří se nachází 9 km severovýchodně od Vysokého Mýta. Žije zde 315 obyvatel v 94 domech. Celkem se Svatý Jiří rozprostírá na rozloze o velikosti 4,37 km². Administrativně se obec člení na tři místní části, a to Loučky, Sítiny a Svatý Jiří. Loučky leží 1 km severozápadně a Sítiny 0,5 km jižně od Svatého Jiří. Katastrálně se obec dělí na k.ú. Loučky a k.ú. Svatý Jiří.

První písemně doložená zmínka o obci pochází z roku 1199. Svatý Jiří je tak jednou z nejstarších obcí v regionu, je prvním místem v okrese Ústí nad Orlicí, doloženým v listině, která je skutečným originálem z roku 1199. Právo udělování odpustků svědčilo o významnosti sídliště v době, kdy se na území okresu osídlení teprve začínalo rozvíjet. Prvními majiteli byli páni z rodu Hradišiců, na počátku 14. století se stal vlastníkem obce Vítek ze Švábenic. Dalšími vlastníky byli Václav Litovlický a Jan Kostka z Postupic, který připojil obec k brandýskému panství, jehož součástí zůstal Svatý Jiří až do poloviny 19. století, kdy zanikla patrimoniální správa. V této době se stal Svatý Jiří obcí samosprávnou, již je dodnes.

Ve Svatém Jiří můžeme nalézt rybník Horňák a požární nádrž. Rovněž v Loučkách, se vedle malého rybníku, nachází požární nádrž. Obě požární nádrže mohou místní využívat ke koupání. V osadě Sítiny se pak nalézají třetí a nejmenší rybníček.

Dominantou Svatého Jiří je kostel Svatého Jiří, který byl vystavěn na konci 12. století v románském slohu, avšak později byl barokně přestavěn.

Ke sportování lze využít antukové hřiště v Loučkách a asfaltové ve Svatém Jiří. Tyto jsou využívány převážně k hraní volejbalu a nohejbalu. Součástí obou sportovišť jsou zrekonstruovaná dětská hřiště. V obci také funguje veřejná knihovna, prodejna potravin, malá posilovna, dvě klubovny s výčepem, místní rybářský spolek a v neposlední řadě Sbor dobrovolných hasičů Svatý Jiří a Sbor dobrovolných hasičů Loučky. Právě hasiči jsou již po dlouhá léta hlavními organizátory kulturního, společenského a sportovního života v obci.

TISOVÁ

[webové stránky obce](#)

Tisová se nachází 4 km jihovýchodně od Vysokého Mýta. Katastrální výměra obce činí 10,97 km². Na této ploše se nalézají 160 domů, v nichž žije 555 obyvatel. Administrativně k obci patří místní část Zaháj, která se nachází 2 km severně od Tisové.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1407. Určitá část stavení a dvorů v Tisové patřila městu Vysokému Mýtu. Během 16. století se stala Tisová součástí litomyšlského panství, které bylo majetkem šlechtického rodu Pernštejnů. V litomyšlském panství setrvala obec až do rozpadu patrimoniální správy v polovině 19. století. Od té doby je Tisová samosprávnou obcí.

Tisovou protéká Sloupnický potok, do kterého se v obci vlévá potok zvaný Labuška. Přímo v Tisové se nachází tři rybníky, z nichž největším je Bačův rybník. V okolí obce se pak nalézají několik větších rybníků, například Švábský rybník. Nedaleko Zaháje leží velký rybník Chobot, který napájí zejména potoky Hraniční a Betlémský.

Kulturními památkami obce jsou kaple svatého Vojtěcha z roku 1775, socha svatého Jana Nepomuckého v Koutech a bývalý panský dvůr. Ke sportovnímu a kulturnímu vyžití v obci slouží dva antukové kurty, na nichž se během léta uskutečňují známé venkovní zábavy a v zimě tělocvična základní školy. V Tisové se dále nalézají fungující mateřská škola, základní škola od 1. do 5. třídy, víceúčelový sál v objektu obecního úřadu a veřejná knihovna. O sportovní a společenské vyžití se starají vedle obce TJ Sokol, sbor dobrovolných hasičů, myslivecké sdružení a občanské sdružení ECCE Tisová.

TÝNIŠŤKO

[webové stránky obce](#)

Týništko leží 6 km severozápadně od Vysokého Mýta. Katastrální výměra obce činí 4,1 km². Na této rozloze stojí 82 domů. V obci žije 155 obyvatel.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1399. Prvním vlastníkem byl zeman Aleš z Jestřibce. Později se majitelé obce často střídali, byli jimi pánové z Rýzemberka i město Vysoké Mýto. Roku 1548 připadlo Týništko k chroustovickému panství, jehož součástí bylo až do roku 1850, kdy se z něj stala samostatná a samosprávná obec, kterou je doposud.

Okrajem Týništko protéká řeka Loučná. Na kraji obce se také nachází rybník zvaný Týništský.

Ke sportování v obci slouží kurt z umělým povrchem. Dále zde najdeme knihovnu a funkční sbor dobrovolných hasičů.

VINARY

[webové stránky obce](#)

Vinary leží 9 km západně od Vysokého Mýta. Katastrální výměra obce činí 3,47 km². Na této ploše stojí celkem 78 domů, v nichž trvale žije 133 obyvatel.

První písemné zmínky o Vinarech pochází z roku 1356, pak až z 2. poloviny 15. století. Tuto zmínku najdeme v listině z roku 1490, ve které je uvedeno: „dalo se v Chocni v přítomnosti Weygelina z Vinar...“. Další zmínku nacházíme v roce 1495, kdy Jan z Duban prodal tvrz

Vinare. Vinary patřily po několik století Dobříkovským z Malejova. Po bělohorské bitvě byl majetek Dobříkovským zkonfiskován a obec patřila postupně německým a italským šlechtickým rodinám. Vinary se staly součástí Choceňského panství a později byly včleněny do panství Chroustovického. V roce 1827 přešlo panství Chroustovické na syna Karla von Thurn Taxise a v rodě Taxisů se zdrželo až do konce 1. světové války, kdy byly šlechtické statky zabrány státem. V dřívějších dobách se obec proslavila svými opukovými lomy. Byl to několik desetiletí zdroj obživy celé řady místních kameníků a stavebního materiálu pro široké okolí.

Obcí protéká Svařeňský potok, někdy též nazývaný jako potok Bětnický. Ten se o několik kilometrů dále vlévá do řeky Loučné.

Nejvýznamnější kulturní památkou obce je pískovcové sousoší Kalvárie z roku 1832. K dalším památkám pak patří pomník padlým obětem v první světové válce, Boží muka a původní chalupa z 1. poloviny 17. století. Dále se ve Vinarech nachází zvonička se soškou svatého Floriána, která nyní slouží jako hasičská zbrojnice. V obci nalezneme také kulturní dům s obecní hospodou, dětské hřiště, víceúčelové sportovní zařízení, knihovnu a fungující sbor dobrovolných hasičů.

Chloubou obce jsou dva významné krajinné prvky. Bětník, přirozený listnatý les, ve kterém se nachází jeskyně, evropsky významná lokalita, a opukové stráně se vzácnou teplomilnou květenou.

Vinary byly dvakrát oceněny v soutěži Pardubického kraje Vesnice roku. Poprvé v roce 2001 Modrou stuhou za společenský život a podruhé v roce 2005 Zelenou stuhou za péči o zeleň a životní prostředí.

VRACLAV

[webové stránky obce](#)

Vraclav leží 5 km západně od Vysokého Mýta na dvou katastrálních územích o celkové výměře 13,89 km². Má 750 obyvatel, žijících 288 domech. Administrativně se obec člení na tři místní části, a to Vraclav, Svatý Mikuláš a Sedlec. Svatý Mikuláš je na Vraclav napojen ze severní strany, Sedlec leží 2 km jižně od Vraclavi.

Přímo ve Vraclavi pramení Mikulášský potok, který se o několik kilometrů severněji vlévá do řeky Loučné. V Sedleci pramení potok Zbraň, který se mezi obcemi Vinary a Stradouň vlévá do Svařeňského potoka.

První zmínka o Vraclavi pochází z roku 1073, kdy se o ní píše jako o Wratislawi. Bylo zde vybudováno hradiště, které patřilo Přemyslovcům a spadalo do hradské soustavy. Roku 1108 zde nechal přemyslovský kníže Svatopluk popravít Mutinu, čelního představitele šlechtického rodu Vršovců. Následně byl vyvražděn celý rod Vršovců. Ve 2. polovině 12. století vlastnila hradiště přemyslovská linie Děpolticů. Její členové však byli na počátku 13. století vyhnáni a hradiště připadlo opět královské rodině. V této době se hradská soustava začala rozpadat, což postihlo i hradiště na Vraclavi, které bylo na konci 13. století opuštěno. Obec Vraclav však nezankla, nýbrž byla připojena k vysokomýtskému panství, kde setrvala až do poloviny 19. století. Tehdy zanikla patrimoniální správa a Vraclav se stala samosprávnou obcí, jíž je dodnes.

V obci nalezneme několik památek, z nichž nejvýznamnější je poutní kostel z počátku 18. století v barokním areálu ve Svatém Mikuláši. Kostel byl postaven nad pramenem s léčivou vodou. Nejprve zde byla v 17. století vystavěna kaple a o několik let později lázně, které dnes již nefungují, a kašna s léčivou vodou. Tu ale nalezneme i v dnešní době. Další památkou je farní kostel Nanebevzetí Panny Marie z poloviny 14. století. Původně byl vystavěn v gotickém slohu, později byl barokně přestavěn. Významnou památkou je také oblast bývalého hradiště na Vraclavi, kde nyní stojí pomník z roku 1908 jako památka k 800. výročí vyvraždění Vršovců. V obci najdete i pozůstatky původního románského kostela svatého Václava z poloviny 14. století, který byl roku 1470 vypleněn vojskem uherského krále Matyáše Korvína, a poté zanikl. V 17. století byl obnoven, avšak později vyhořel. V 18. století se z něho stal hostinec. Na

vraclavské návsi stojí hasičská zbrojnice z první poloviny 19. století.

Ke sportování v obci slouží fotbalové hřiště a betonový kurt ve Vraclavi a hřiště na malou kopanou, antukový kurt a tělocvična v Sedleci. V zimě je ke sportování využíván víceúčelový sál kulturního domu ve Vraclavi, který slouží hlavně k pořádání společenských akcí.

Do vybavenosti obce patří mateřská a základní škola, knihovna, dětské hřiště, pošta, samoobslužná prodejna a restaurace kulturního domu, v jejíž kuchyni se vaří věhlasné vraclavské houskové knedlíky, ve všední dny výtečné obědy a před víkendem polotovary, které široké veřejnosti usnadňují a zjednodušují přípravu sobotních a nedělních obědů.

O nabídku aktivního užívání volného času místních obyvatel se starají následující vraclavské a sedlecké spolky. Sbor dobrovolných hasičů Vraclav, Hasiči Sedlec, TJ Sokol Vraclav, TTC Sedlec, Myslivecké sdružení Vrcha, Česká červený kříž, Spolek přátel Vraclave, Spolek „Proti nudě“, Občanské sdružení VESNICE, včelaři, Klub důchodců, Astronomický klub a mariáščníci.

S cílem dalšího rozvoje obec prodává stavební pozemky na výstavbu rodinných domů. Inženýrské sítě umožňují napojení na veřejný vodovod, kanalizaci a STL plynovod.

VRAČOVICE-ORLOV

[webové stránky obce](#)

Obec Vračovice-Orlov se nalézá 7 km východně od Vysokého Mýta. Svoji rozlohou zabírá 2,9 km². Na této ploše stojí 62 domů, v nichž žije 190 obyvatel. Jak už z názvu vyplývá, tak se obec dělí na dvě místní části, a to Vračovice, které jsou v severovýchodní části obce, a Orlov, který se nachází na jihozápadě.

První písemná zmínka o obci pochází z r. 1349. Tehdy se obec nazývala Vratišovice. Osada Orlov, tehdy Vorlov, pak vznikla na konci 17. století v místech, kde původně stávala vodní tvrz.

Nedaleko obce se nachází několik rybníků, a to Horní Vračovický rybník, Prostřední Vračovický rybník, Velký Zálešský rybník a rybník Lačnov.

V obci se nachází kostel svatého Jana Křtitele ze 13. století, který byl původně vystavěn v románském slohu, avšak později byl dvakrát přestavován. Ke sportování a k dalším kulturním akcím v obci slouží hřiště za kostelec a sokolovna s přísálím. Ve Vračovicích-Orlově také funguje knihovna a sbor dobrovolných hasičů.

VYSOKÉ MÝTO

[webové stránky města](#)

Vysoké Mýto je šesté největší město Pardubického kraje. Katastrální výměra obce činí celkem 44,03 km² (z toho 29,59 km² zabírá samotné město a 14,44 km² okolní integrované obce). Na této ploše se nalézají 1617 rodinných a 311 bytových domů. Ve Vysokém Mýtě žije 12 470 obyvatel (11 785 v samotném městě a zbylých 685 v okolních integrovaných obcích), což je necelá desetina všech obyvatel okresu Ústí nad Orlicí. Vysoké Mýto je obcí s rozšířenou působností, což znamená, že vykonává správní úkony pro obyvatele z širokého okolí. Administrativně se obec člení na deset částí. Samotné město se člení na čtyři části, a to na Choceňské předměstí, Litomyšlské předměstí, Město a Pražské předměstí. K Vysokému Mýtu dále patří následujících šest místních částí, a to Brteč, Domoradice, Knířov, Lhůta, Svařeň a Vanice.

Vysoké Mýto bylo založeno roku 1262 českým králem Přemyslem Otakarem II. na místě, kde původně stávala starší osada a kterým procházela Trstenická stezka, což byla významná obchodní cesta vedoucí ze západu, tedy z Čech, na východ, tedy na Moravu. V roce 1307 daroval město král Rudolf Habsburský své manželce Elišce Rejčce, takže byl změněn statut města na královské věnné město. Tento statut Vysokému Mýtu zůstal až do novověku. Během husitských válek bylo Vysoké Mýto dobyto vojsky pražanů, takže byla část města zničena. Po husitských válkách, v období feudálního stavovského státu, Vysoké Mýto, stejně jako ostatní královská věnná města, posílilo svoji pozici na úkor šlechty. Mohlo dokonce vysílat své zástupce na zemské sněmy. Po porážkách stavovských povstání v letech 1547 a 1620 však byl vzestup města zastaven. Během třicetileté války muselo město platit vysoké kontribuce a vydržovat oddíly císařské armády, což ho finančně velmi vyčerpalo. Ke všemu navíc bylo ještě několikrát vydrancováno švédskými vojsky. Po třicetileté válce se město jen těžko vzpamatovávalo z dřívějších hospodářsky obtížných let. Navíc ho v roce 1700 zasáhl velký požár, během něhož značná část města shořela.

Od 2. poloviny 18. století sloužilo Vysoké Mýto jako posádkové město pro armádu. Během 19. století tu byly umístěny dva pěší pluky a jeden pluk hulánů. V první světové válce bojoval vysokomýtský pěší pluk na italské frontě, kde se v říjnu 1918 vzbouřil proti svému rakousko-uherskému velení. Po návratu zpět do vlasti bojoval tento pluk ve službách Československa ve válce proti Maďarsku. V roce 1968, po okupaci naší země armádami Varšavské smlouvy, se stalo Vysoké Mýto místem, kde sídlila sovětská posádka čítající okolo 5000 osob. Po sametové revoluci bylo rozhodnuto o odsunu cizích vojsk z našeho státu, a tak se během roku 1990 odsunula i sovětská posádka z Vysokého Mýta, které tak přestalo být posádkovým městem.

Vysoké Mýto bylo vždy významným sídlem východních Čech, a to nejen ve středověku a v novověku, ale i později. V letech 1851 až 1959 bylo dokonce sídlem Vysokomýtského okresu. V roce 1879 tu pak bylo založeno gymnázium, které funguje doposud a do něhož jezdí žáci z širokého okolí. V roce 1882 pak bylo město připojeno k železniční síti, když byla postavena

trať z Litomyšle na Choceň jdoucí právě přes Vysoké Mýto. Vlaky po této trati jezdí i v dnešní době. Od roku 1896 se ve Vysokém Mýtě vyrábí karosérie a autobusy, když zde založil svůj závod Josef Sodomka.

Vysoké Mýto se nachází v nadmořské výšce 284 m n. m. Protéká jím řeka Loučná, která přitéká z jihovýchodu, od Litomyšle, a teče dále na severozápad, kde se nedaleko Pardubic vlévá do Labe. Ve městě dále teče Knířovský potok, místními zvaný Nejzbach, a Mlýnský potok, který je ve skutečnosti umělým ramenem řeky Loučné. Na severovýchodním okraji Vysokého Mýta se nachází chovný rybník Chobot s rozlohou 49 hektarů.

Vysoké Mýto je historické město s mnoha zajímavými kulturními památkami. Ve středu města se nachází náměstí Přemysla Otakara II., což je největší čtvercové náměstí v České republice. Jeho rozloha je přibližně 2 hektary (rozměry stran jsou 153, 147, 134 a 127 metrů). Na náměstí se nalézá mnoho krásných historických domů, včetně Okresního domu, ve kterém na počátku 20. století sídlilo okresní zastupitelstvo, a budovy staré radnice postavené roku 1423. Od roku 1615 v její zadní části existovalo vězení. V polovině 19. století se radnice přestěhovala o několik domů vedle a v budově staré radnice začal sídlit okresní soud. Existoval tu až do roku 1959. Přímo uprostřed náměstí najdeme Morový sloup z roku 1714. Na vrcholu sloupu stojí socha Neposkvrněné Panny Marie s aureolou kolem hlavy, na rozích sloupu pak nalezneme sochy svatého Josefa, svatého Jana Nepomuckého, svatého Vavřince a svatého Floriána.

Celé historické centrum města bylo původně opevněno, tedy obeháno hradbami, ve kterých byly vystavěny městské brány. Do dnešní doby se dochovaly poměrně rozsáhlé zbytky hradeb, a také všechny tři původní brány, i když u jedné z nich se dochovala pouze věž. Původní hradby z první poloviny 14. století jsou rozmístěny zhruba podél poloviny historického jádra města. Zachovalé hradební zdi můžeme nalézt severně od náměstí, v oblasti bývalé botanické zahrady, a také východně od náměstí, v Jungmannových sadech. Zde jsou do hradeb vsazovány pamětní tabule připomínající život města.

Brány, které jsou vstupním prostorem do náměstí a historického jádra města, se nazývají Pražská, Litomyšlská a Choceňská (z ní už však zbyla pouze věž, brána se nedochovala). Pražská brána s dvěma věžemi, dříve nazývána také Vraclavská, je nejzachovalejší částí bývalého opevnění. Sice již několikrát vyhořela, avšak vždy byla opravena. Dnešní podobu získala po novogotické rekonstrukci provedené v letech 1882-1883 architektem Schmoranzem. Dnes je zde umístěna expozice spravovaná Regionálním muzeem. Před Pražskou branou se pak nachází nová socha zakladatele města Přemysla Otakara II. Litomyšlská brána se dvěma věžemi nebyla po četných požárech tak dobře zachována, a proto byla v letech 1864 až 1867 obnovena a novogoticky dostavěna. Na počátku 20. století pak Mikoláš Aleš na objednávku

města na bránu přimaloval fresku svatého Jiří bojujícího s drakem, což je heraldický symbol Vysokého Mýta. Choceňská věž, nazývaná také jako Karaska, je vše, co se dochovalo z dřívější Choceňské brány. Tato věž si ponechala svoji původní vnější podobu ze 13. století, a to přesto, že několikrát vyhořela. V 17. století zde byla zvonice i vězení. Boční věž s bránou byly zbourány v roce 1844, Karaska se naštěstí zachovala dodnes.

Dominantou Vysokého Mýta je pak jistě římskokatolický kostel svatého Vavřince, který byl založen již ve druhé polovině 13. století a dostaven byl během první poloviny 14. století. Kostel je gotickou stavbou, má tři lodě, dlouhý presbytář a dvě věže, v nichž jsou umístěny dva zvony, a to menší Vavřinec a větší Jiří (ten váží 2080 kilogramů). V letech 1461 a 1774 během velkých požárů města vyhořel, avšak vždy byl opraven. V kostele se nachází obraz Nanebevzetí Panny Marie od Petra Brandla z roku 1728, a to od roku 1787, kdy ho město zakoupilo ze zrušeného kláštera v Sedleci u Kutné Hory. Tento obraz je největším Brandlovým obrazem umístěným v českých zemích, jeho rozměry jsou 703 x 296 centimetrů. U kostela svatého Vavřince se nachází zvonice vystavěná v letech 1583-1585. Nyní se zvonice používá k sezónním výstavám Městské galerie.

Nedaleko Litomyšlské brány se pak nachází kostel Nejsvětější trojice z roku 1543. Postavil ho mistr Blažej z Litomyšle na bývalé kněžské zahradě jako hřbitovní kostel. Hřbitov se v jeho okolí nacházel až do počátku 20. století. Kostel nemá věž, avšak má unikátní renesanční štít od sochaře Vlčka. Kostel není v dnešní době využíván. Nedaleko od Pražské brány se pak nachází další kostel, tentokrát Husův sbor, který byl vystavěn v roce 1937. Jak již název napovídá, tak tento kostel používá církev československá husitská. Samotný kostel má poměrně zajímavou moderní architekturu s věží zakončenou kalichem s dvojitým křížem. Poblíž se nalézá secesní budova sokolovny z roku 1900, a také Klášterská a Vodárenská bašta. Obě jsou hradebními baštami pocházejícími z druhé poloviny 13. století. Klášterská bašta byla dvoupatrová a měla tři střelny. V roce 1862 byla rekonstruována. Vodárenská bašta měla velmi silné zdivo, avšak v roce 1700 u ní byla prolomena hradba, a tak od roku 1768 již sloužila pouze jako vodárna. Častokrát vyhořela, a proto byla několikrát přestavěna.

Ve městě existuje Regionální muzeum, které patří k jedněm z nejstarších v Čechách, neboť bylo založeno v roce 1871. V roce 1912 se muzeum přestěhovalo do domu Aloise Vojtěcha Šembery, vysokomýtského rodáka, českého jazykovědce, literárního historika, profesora češtiny a významného národního buditele. V tomto domě v Šemberově ulici sídlí muzeum dodnes. Specializací Regionálního muzea jsou technické památky, zejména automobilový design a karoserie v návaznosti na tradici vysokomýtského karosáře Josefa Sodomky. Vysoké Mýto má také svoje divadlo, které je umístěno v budově z roku 1924 poblíž Pražské brány. Divadlo, které se dříve nazývalo Kino Máj, dnes nese název po již zmíněném vysokomýtském rodákovi A. V. Šemberovi. Budova je využívána nejen pro divadelní představení, ale také pro promítání různých filmových projekcí. Naproti divadlu se nachází Havlíčkovy sady.

Ke sportování ve městě slouží několik různých areálů, hřišť a tělocvičen. U řeky Loučné se nachází venkovní sportovní areál, kde nalezneme šest tenisových antukových kurtů, dva antukové kurty na volejbal, velký stadion s atletickou dráhou a pískovým doskočištěm, dále pak dvě fotbalová hřiště a jedno hřiště na malou kopanou. Poblíž centra města se pak nachází plavecký bazén se saunou a multifunkční sportovní hala, která byla nedávno nově zrekonstruována. Nedaleko se nachází Sportcentrum, v němž jsou dvě dráhy na bowling, dva kurty na squash, kurt na ricochet, kulečnický stůl a dva stoly na stolní tenis. Tělocvičny nalezneme také v sokolovně, orlovně, v budově v průmyslovém objektu směrem na Vraclav, a také na několika školách (na ISŠT, na VOŠS-SŠS, na gymnáziu a ve dvou ZŠ). U sokolovny pak stojí kuželkárna, ve které jsou dvě dráhy. Antukové kurty na tenis i na volejbal se pak nachází na hřišti za Rybárnou. Na okraji Vysokého Mýta směrem na Hradec Králové a Pardubice, se nalézá areál Tyršovy veřejné plovárny, ve kterém najdeme přírodní koupaliště s tobogánem a skluzavkou, dva kurty na plážový volejbal, kurt na nohejbal, dva stoly na stolní tenis, hřiště na pétanque, ruské kuželky, minigolf s osmnácti jamkami a dětské hřiště. Na opačném okraji města, směrem na Litomyšl a Svitavy, se nachází autodrom a letiště. Na autodromu je možnost si půjčit motokáry či čtyřkolky a projet se. Ve městě se nalézá i fitness centrum Lucie, boulderingová stěna v DDM Mikádo a několik dětských hřišť.

Ve Vysokém Mýtě existují čtyři mateřské školy (Kamarádi, Lidická, Pod Smrkem a Slunečná), tři základní školy (Javornického, Jiráskova a Knířov, kde jsou pouze 1. až 5. třída), speciální základní škola, základní umělecká škola, čtyři střední školy (Gymnázium, Integrovaná střední škola Technická, Střední škola podnikání a Střední škola stavební) a jedna vyšší odborná škola (Vyšší odborná škola stavební). Ve městě dále nalezneme veřejnou knihovnu, která má oddělení pro dětské čtenáře a pro dospělé čtenáře, a již zmiňované Regionální muzeum. Funguje zde Policie ČR, Městská policie, profesionální jednotka Hasičského záchranného sboru, Vysokomýtská nemocnice a pobočka Zdravotnické záchranné služby Pardubického kraje.

ZÁLŠÍ

[webové stránky obce](#)

Zálší se nachází 7 km východně od Vysokého Mýta. Obec se rozléhá na ploše 7,72 km². Žije zde 235 lidí, kteří obývají celkem 94 domů. K obci patří také osada Nořín, která leží 1 km západně od Zálší.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1292, kdy je Zálší zmiňováno v zakládací listině zbraslavského kláštera, kterou vydal český král Václav II. V majetku kláštera ale obec dlouho nezůstala, neboť již na počátku 14. století ji získal do svého panství Vítek ze Švábenic. Ten ji pak o několik let později převedl do majetku zderazského kláštera, ve kterém obec setrvala až do husitských válek. Po nich byla začleněna do litomyšlského panství, a tak se stala jméním šlechtického rodu Kostků z Postupic. Součástí litomyšlského panství bylo Zálší až do roku 1850, kdy se stalo samosprávnou obcí, kterou je dodnes. Osada Nořín byla k Zálší přičleněna v roce 1976.

Západně od Zálší se nachází dva rybníky, a to rybník Lačnov a Velký Zálešský rybník, který je napájen Hraničním potokem přitékajícím ze severu, od Chocně.

Zajímavou památkou obce je vodní mlýn Betlém, který byl poháněn vodou z rybníka Lačnov, místními zvaný též Betlémský rybník. Ke sportování v obci slouží antukové hřiště a hřiště na malou kopanou. V Zálší nalezneme knihovnu, mateřskou školu, základní školu od 1. do 5. třídy, a také fungující sbor dobrovolných hasičů.

ZÁMRSK

[webové stránky obce](#)

Zámorsk leží 4 km severozápadně od Vysokého Mýta. Svoji rozlohou zabírá celkem 7,46 km². Na této ploše stojí 269 domů, v nichž žije 724 obyvatel. Administrativně se obec člení na tři místní části, a to Janovičky, Novou Ves a Zámorsk. Janovičky leží přibližně 1 km severozápadně od Zámorsku. Nová Ves se pak nalézá na jihozápadě obce. V Janovičkách se nachází vlakové nádraží, které je součástí hlavní trati vedoucí z Chocně do Pardubic.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1349, kdy o Zámorsku psal pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic v dopise, který adresoval papeži Klimentu VI. Osada Nová Ves pak byla založena v roce 1780. Až do poloviny 19. století, kdy byla zrušena patrimoniální správa, náležel Zámorsk ke Chrudimskému kraji. V roce 1850 se stal obcí samosprávnou, jíž je doposud. Janovičky byly k Zámorsku přičleněny v roce 1962.

Zámorsk je pro svoji nadmořskou výšku, která činí 260 m n. m., nejnižše položenou obcí jak mikroregionu Vysokomýtsko, tak i celého okresu Ústí nad Orlicí. Zámorskem protéká řeka Loučná, do které se nedaleko obce severovýchodním směrem vlévá potok Slatinka. V Nové Vsi se nalézá soustava pěti rybníků.

Nejvýznamnější památkou obce je barokní zámek, který pochází ze 17. století a který byl v 18. století upraven za panování šlechtického rodu Libštejnských z Kolovrat. Zámek byl vystavěn na místě původní tvrze, která byla v 15. století vypleněna vojsky uherského krále Matyáše Korvína. Od roku 1959 sídlí v areálu zámku Státní oblastní archiv Zámorsk. V parku u zámku najdeme přibližně dvě stě let starou šestikmennou lípu srdčitou, která se stala Stromem roku 2004. Další významnou památkou obce je rokokový kostel svatého Martina biskupa z roku 1782, před nímž stojí socha svatého Jana Nepomuckého, vztyčená v roce 1727. V kostele, který se nachází nedaleko zámku, nalezneme varhany z roku 1910. U kostela stojí pozdně barokní zvonice, ve které je umístěn zvon z roku 1596, který sem byl přemístěn z jednoho zrušeného pražského kostela. Za obcí se nachází hřbitov, na kterém si můžeme prohlédnout novorenesanční hrobku rodiny Gottlových s kaplí svatého Kříže, postavenou roku 1884, a klasicistní hrobku rodiny Jeníků Zásadských z Gamensdorfu z roku 1847.

Ke sportování v obci slouží fotbalové hřiště, které se nachází uprostřed obce na ostrůvku utvořeném dvěma rameny řeky Loučné, dále pak antukový kurt, hřiště na malou kopanou, a dvě dětská hřiště, z nichž se jedno nalézá v Janovičkách a druhé v Zámrsku. V obci nalezneme také dostihové centrum, již zmiňovaný Státní oblastní archiv, knihovnu, mateřskou školu, základní školu od 1. do 5. ročníku, a dva fungující sbory dobrovolných hasičů, jeden z Janoviček, druhý ze Zámrsku.

ZÁŘECKÁ LHOTA

[webové stránky obce](#)

Zářecká Lhota se nalézá 10 km severovýchodně od Vysokého Mýta. Žije v ní 183 obyvatel v 52 domech. Katastrální výměra obce činí 3,02 km². K obci administrativně patří osada Hradníky, která leží přibližně 0,5 km severně od Zářecké Lhoty.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1397, kdy je však označována ještě jako Lhota Kunšova. V roce 1880 bylo v lomu nedaleko obce nalezeno šest zkamenělých kůstek prehistorického ptakoještěra z druhu *Ornithocheirus hlavatschi*.

Na okraji Zářecké Lhoty se nachází rybník. Severně od obce pak protéká Ostrovecký potok, který vytéká z rybníku v obci Jehnědí a u osady Hradníky se vlévá do řeky Tiché Orlice.

Ve středu Zářecké Lhoty nalezneme kapličku se zvonem, která byla postavena v roce 1862. Vedle kapličky pak stojí kříž Božích muk, který pochází z roku 1893. V osadě Hradníky pak najdeme Voženílkův statek, což je dochovaný vodní, který byl později přebudován na pilu. Nedaleko od něj se nachází dřevěná lávka vedoucí přes Tichou Orlici, zvaná též Voženílkova lávka.

Zářecká Lhota disponuje antukovým kurtem, dětským hřištěm a víceúčelovým sálem pro 60 osob. Funguje zde i knihovna a sbor dobrovolných hasičů.